

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr. K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr. S. Greijdanus, Kampen; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Hulzen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Groningen; D. Stroom, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa. U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424. BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Ingevolge papierrekening B.P.F. no. 4439 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 6 pag., form. 30 x 41 1/2 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentie: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de synodocratie, 42. Uit de Schrift: De betere belofte (B) (Jer. 31: 34). Kerkelijk leven: Wat leeft er in de zendingskringen der synodocratie? „Trouw“ over het Amersfoortsche congres. Uit het Politieke en Sociale leven: Nogmaals het rapport bedrijfsorganisatie: het verweer van mr K. Groen, 2. Uit de Buitenlandsche Kerken: Emigratie naar Amerika en Canada. Boekbespreking: „Christus, de Heiland“; „Het licht op de kandelaar“, Populair Wetenschappelijke Schetsen: Een wankelende apologie, 3. Groninger Brieven, Perschoouw. Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

BEZWAARDEN OVER EN ONDER DE SYNODOCRATIE. 42

De „weg terug“ van ds Spier, VII.

De groote vraag is nu: welke van deze twee opvattingen is de gereformeerde?

Wij willen daarover prof. Rutgers, de knapste en vroomste kenner van het gereformeerde kerkrecht hooren:

Hij bespreekt deze kwestie zeer duidelijk in zijn meest bekende boek: „De Rechtsbevoegdheid onzer Plaatselijke Kerken“. Het boek, dat wel eens genoemd is: de kerkrechtelijke bijbel van de Doleantie.

Hij citeert daarin art. 31 der Kerkenorde en schrijft dan: „De tweede zinsnede, die op een fundamenteel beginsel der Reformatie berust, komt in alle Kerkenordeningen, zelfs in alle brieven van credentie voor de deputaten naar de classis, terug. En wat was nu het gevolg van de toepassing van dit beginsel? Natuurlijk, dat men weerloos stond tegenover den kerkeraad, die op voor hem afdoende gronden (!!!) de beslissing der „meerdere vergadering“ in strijd achtte met Gods Woord.“¹⁾

Om deze bewering nu viel o.a. de felle, zwaargewapende tegenstander van de Doleantie, dr Kleyn, hem aan.

Deze betwist Rutgers' stelling, dat bij een verschil van inzicht tusschen een meerdere vergadering en een kerkeraad over de vraag of een bepaald kerkelijk besluit overeenkomstig Gods Woord is, de Kerkeraad in laatste instantie voor zichzelf moet beslissen.

Volgens Rutgers was dat evenwel juist de kern van de kwestie en dus het hoofdpunt van zijn betoog. Als een kerkeraad tegen een meerdere vergadering zegt: uw besluit is niet naar Gods Woord — dat moet natuurlijk bewezen worden — dan zal bijna altijd verschil rijzen tusschen zoo'n meerdere vergadering, welke het besluit nam in de meening, dat het naar Gods Woord is en den betrokken kerkeraad, welke dat pertinent ontkent. De partijen staan dan scherp tegenover elkaar. En in zoo'n situatie moet nu, volgens prof. Rutgers, de Kerkeraad voor zichzelf beslissen. De kerkeraad spreekt in het voor vast-en-bondig-houden dus het laatste woord.

Ja maar, voert dan dr Kleyn tegen prof. Rutgers aan, er staat, dat het in strijd zijn van het besluit met het woord van God BEWEZEN moet worden. En natuurlijk — zoo gaat hij verder — moet dat bewijs bij een andere vergadering ingebracht worden, dan bij de vergadering, welke het bezwaar heeft en het bewijs moet leveren. En als dan die andere

vergadering het bij haar ingediende bewijs aanvaardt, en dus het besluit ongedaan maakt, dan eerst is de bezwaarde vergadering gerechtigd het besluit niet te gehoorzamen! Doet die andere vergadering dat niet, aanvaardt zij dus dat geleverde bewijs niet, dan moet de bezwaarde vergadering zich aan de uitspraak van de meerdere vergadering zonder meer onderwerpen.

Op dit betoog antwoordt prof. Rutgers kort en krachtig, dat, wanneer de zaken zoo stonden, de heele bepaling ONZIN is! En een kind kan dat verstaan. Volgens dr Kleyn zou men dan pas een besluit niet voor vast en bondig behoeven te houden, wanneer het opgeheven wordt!!! En de consequentie van zijn standpunt is, dat men altijd, zonder eenige uitzondering, moet beginnen gehoorzaam te zijn aan een meerdere vergadering — ook al acht men haar besluit niet conform Gods Woord — totdat het aan deze vergadering behaagt het genomen besluit ongedaan te maken!

Prof. Rutgers oordeelt dan ook heel anders en wel aldus: „Ons dunkt, dat de uitdrukking niets anders kan beteekenen dan dit: men is gebonden, tenzij men voor zich zelf bewezen acht, dat Gods Woord de naleving van hetgeen goed gevonden is, verbiedt. Het was immers op dien zelfden grond, dat de Gereformeerden hun verzet tegen Roomsche hiërarchie, sonder een besluit van een Concilie af te wachten, en ook tegenover Roomsche conciliën, volkomen gerechtvaardigd achtten.“²⁾

Dat op deze wijze een pijnlijk conflict in het kerkelijke leven kan en moet ontstaan, valt niet te loochenen. Maar dat is nu eenmaal een onontkoombaar gevolg van den strijd om waarheid en recht, welke in Christus' kerk alle eeuwen door gevoerd moet worden! Maar wie dit artikel der Kerkenorde niet ten volle ernstig neemt, levert met de beste bedoelingen de Kerk over aan de hiërarchie en dus aan het bederf.

Hoe de situatie worden kan, teekent Rutgers, wanneer hij van Voetius met instemming de uitspraak citeert: „dat de Classen en Synoden tegenover de enkele Kerk geen afdoende en dwingende macht hebben, doch slechts eene afgeleide, zoodat de Kerken wel alles moeten aannemen en uitvoeren wat de Synode bepaalt omtrent de leer en andere kerkelijke zaken, doch altijd — met beroep op art. 31 der Dordtsche Kerkenordening en op alle brieven, die door de Classen aan hare gedelegeerden naar de Synode worden meegegeven, — voor zoover de naleving of het dilden daarvan niet strijdt met Gods Woord. Strijden zij daarmee, dan moet men of verbetering of niet-toepassing verzoeken; is die niet verkrijgbaar, dan moet men dat kwaad dilden, om de goede orde niet te verbreken, d.w.z. enkel dilden op zulk eene wijze, dat men niet genoodzaakt wordt iets te doen of te beloven, dat men met zijn geweten „per conscientiam Dei“, niet doen of beloven kan. Doch als het gewicht der zaak het meebrengt, moet men openlijk tegen de opgedrongen ordening protesteeren“. En dat protesteeren sluit volgens Rutgers „natuurlijk“ ook in „het protesteeren door de daad, d.i. door openlijk gehoorzaamheid te weigeren“.³⁾

Wat Rutgers hier betoogt was en vroeger en later de gereformeerde opvatting.

We geven ten bewijze daarvan nog een paar uitspraken.

In zijn Korte Verklaring van de Kerkenordening

¹⁾ p. 35. Spatieëring van Prof. Rutgers.

²⁾ p. 41/2.

schrijft ds Joh. Jansen, die en voor 1926 en na 1926 en nu ook weer na 1944 de getrouwe vertolker is van het dominerende gevoelen in de gereformeerde kerken, het volgende:

„Het besluit moet bewezen worden te strijden tegen het Woord Gods, zoo staat er. Maar voor wie? Wil dat zeggen, dat de appellant het moet bewijzen voor de meerdere vergadering, en als hij haar overtuigen kan met zijne bewijzen, er van ontslagen is? Maar dit spreekt van zelf. Een besluit, dat strijdig is met Gods Woord is voor niemand geldig. Of wil het zeggen, dat wij aan de besluiten der meerderheid gebonden zijn, tenzij iemand een of ander besluit VOOR ZICHZELF bewezen acht in strijd te zijn met Gods Woord? Dit laatste is het juiste antwoord en wel op de volgende gronden: 1e. omdat op dien zelfden grond het reformatisch verzet tegen Rome rustte, n.l. dat de reformatoren bij zich zelve overtuigd waren, dat de Roomsche leeringen met Gods Woord in strijd waren; 2e. omdat wij geen kerkelijke conciliën, decreten of besluiten mogen „gelijktellen met Goddelijke Schrifturen“, art. 7 Confessie; en 3e. omdat Voetius ook zegt, dat een plaatselijke kerk, die gedwongen zou worden een besluit, dat bevonden wordt met Gods Woord te strijden, uit te voeren, des noods uit het kerkverband moet treden, liever dan tegen Gods Woord en het geweten te handelen.“⁴⁾

En om nog een buitenlandsch oordeel door te geven: in de in 1941 verschenen „The Church Order Commentary“ van de amerikaansche christel. geref. predikanten Van Dellen en Monsma, waarin prof. S. Volbeda een voorwoord schreef, lezen we:

„Soms wordt de vraag gesteld: Voor wie moet het bewezen worden, dat een bepaald besluit in strijd is met den bijbel, voordat een kerk of een individueel lid mag oordeelen, dat een zaak niet voor vast en bondig gehouden moet worden? Moet de kerkelijke vergadering, welke het besluit nam eerst verklaren, dat het onschriftuurlijke karakter van het besluit bewezen is voordat iemand onderwerping mag weigeren? Of mag een kerk of individueel lid onderwerping weigeren wanneer die kerk of dat individueel lid volkomen overtuigd is, dat de getrokken conclusie onschriftuurlijk is, zelfs voordat de betreffende vergadering haar conclusie heeft herzien? Ongetwijfeld het laatste.“⁵⁾

En na dit alles vragen we: Was het eerlijk, toen ds Spier voor de gereformeerde meisjes schreef: „Er staat niet, tenzij iemand het voor zichzelf bewezen acht. Neen, de bewijsvoering moet dan geleverd worden in den kerkelijken weg, welken art. 31 in het begin duidelijk aangeeft: van de mindere naar de meerdere vergadering“?

Hij weet immers, dat eeuwenlang in de Gereformeerde Kerken geleerd en in praktijk gebracht werd, dat de bedoeling van art. 31 inderdaad is: tenzij iemand het voor zichzelf bewezen acht, omdat anders de heele bepaling „onzin“ wordt!

Hij weet immers, dat prof. H. H. Kuyper ter onzalzige ure kerkrechtelijk over stag is gegaan, hiërarchische neigingen kreeg en de meerderheid hem als steeds trouw volgde en dat toen de menschen, die art. 31 in den ouden, oorspronkelijken zin wilden handhaven, juist daarom geschorst zijn. En dat terwijl

⁴⁾ Korte Verklaring van de Kerkenordening, Kampen, 1923, p. 147.

⁵⁾ Pag. 146. De laatste zinnen luiden in het Engelsch: Or may a Church or an individual withhold submission when that Church or individual is fully convinced that the conclusion reached is unbiblical, even before the assembly concerned has reversed its conclusion? THE LATTER BY ALL MEANS.